

**De
Bijloke**
Muziekcentrum

Mattheuspassie

Collegium Vocale Gent
& Philippe Herreweghe

Programma

VR 27.03.26
19:00
Concertzaal

Programma

JOHANN SEBASTIAN BACH Mattheuspasseie, BWV 244

Deel I [70']

- I. Kommt, ihr Tochter, helft mir klagen (koor)
- II. Da Jezus diese Rede vollendet hatte (Evangelist, Jezus)
- III. Koraal: Herzliebster Jesu, was hast du verbrochen (koor)
- IV. Da versammelten sich die Hohenpriester (Evangelist, koor, Jezus)
- V. Recitatief: Du lieber Heiland du (alt)
- VI. Aria: Buss und Reu (alt)
- VII. Da ging hin der Zwölfen einer (Evangelist, Judas)
- VIII. Aria: Blute nur, du liebes Herz (sopraan)
- IX. Aber am ersten Tage der sussen Brot (Evangelist, koor, Jezus)
- X. Koraal: Ich bin's, ich sollte bussen
- XI. Er antwortete und sprach (Evangelist, Jezus, Judas)
- XII. Recitatief: Wiewohl mein Herz in Tränen schwimmt (sopraan)
- XIII. Aria: Ich will dir mein Herze schenken (sopraan)
- XIV. Und da sie den Lobgesang gesprochen hatten (Evangelist, Jezus)
- XV. Koraal: Erkenne mich, mein Huter
- XVI. Petrus aber antwortete (Evangelist, Petrus, Jezus)
- XVII. Koraal: Ich will hier bei dir stehen
- XVIII. Da kam Jezus mit ihnen zu einem Hofe (Evangelist, Jezus)
- XIX. Recitatief & Koraal: O Schmerz, hier zittert das gequalte Herz (tenor)
- XX. Aria & koor: Ich will bei meinem Jesu wachen (tenor, koor)
- XXI. Und ging hin ein wenig (Evangelist, Jezus)
- XXII. Recitatief: Der Heiland fällt vor seinem Vater nieder (bas)
- XXIII. Aria: Gerne will ich mich bequemen (bas)

- XXIV. Und er kam zu seinen Jungern (Evangelist, Jezus)
- XXV. Koraal: Was mein Gott will, das g'scheh allzeit
- XXVI. Und er kam und fand sie aber schlafend (Evangelist, Jezus, Judas)
- XXVII. Aria & koor: So ist mein Jezus nun gefangen (sopraan, alt)
- XXVIII. Und siehe, einer aus denen (Evangelist, Jezus)
- XXIX. Koraal: O Mensch, beweine deine Sünde gross

Deel II [100']

- I. Aria: Ach! Nun ist mein Jezus hin (alt, koor)
- II. Die aber Jesum gegriffen hatten (Evangelist)
- III. Koraal: Mir hat die Welt truglich gerichtet
- IV. Und wiewohl viel falsche Zeugen herzutraten (Evangelist, Testis I & II, Pontifex)
- V. Recitatief: Mein Jezus schweigt zu falschen Lügen stille (tenor)
- VI. Aria: Geduld! Geduld! (tenor)
- VII. Und der Hohepriester antwortete (Evangelist, Pontifex, Jezus, koor)
- VIII. Koraal: Wer hat dich so geschlagen
- IX. Petrus aber sass draussen im Palast (Evangelist, Ancilla I & II, Petrus, koor)
- X. Aria: Erbarme dich (alt)
- XI. Koraal: Bin ich gleich von dir gewichen
- XII. Des Morgens aber hielten alle Hohepriester (Evangelist, Judas, koor, Pontifex I & II)
- XIII. Aria: Gebt mir meinen Jesum wieder (bas)
- XIV. Sie hielten aber einen Rat (Evangelist, Pilatus, Jezus)
- XV. Koraal: Befiehl du deine Wege
- XVI. Auf das Fest aber hatte der Landpfleger (Evangelist, Pilatus, Uxor Pilati, koor)

Uitvoerders

- XVII. Koraal: Wie wunderbarlich ist doch diese Strafe
- XVIII. Der Landpfleger sagte (Evangelist, Pilatus)
- XIX. Recitatief: Er hat uns allen wohlgetan (sopraan)
- XX. Aria: Aus Liebe will mein Heiland sterben (sopraan)
- XXI. Sie schrieen aber noch mehr (Evangelist, koor, Pilatus)
- XXII. Recitatief: Erbarm es Gott (alt)
- XXIII. Aria: Konnen Tranen meiner Wangen (alt)
- XXIV. Da nahmen die Kriegsknechte (Evangelist, koor)
- XXV. Koraal: O Haupt voll Blut und Wunden
- XXVI. Und da sie ihn verspottet hatten (Evangelist)
- XXVII. Recitatief: Ja! freilich will in uns das Fleisch und Blut (bas)
- XXVIII. Aria: Komm, susses Kreuz (bas)
- XXIX. Und da sie an die Statte kamen mit (Evangelist, koor)
- XXX. Recitatief: Ach, Golgatha, unsel'ges Golgatha (alt)
- XXXI. Aria & koor: Sehet Jezus hat die Hand (alt, koor)
- XXXII. Und von der sechsten Stunde an (Evangelist, Jezus, koor)
- XXXIII. Koraal: Wenn ich einmal soll scheiden
- XXXIV. Und siehe da, der Vorhang im Tempel zerriss (Evangelist, koor)
- XXXV. Recitatief: Am Abend da es kühle war (bas)
- XXXVI. Aria: Mache dich, mein Herze, rein (bas)
- XXXVII. Und Joseph nahm den Leib (Evangelist, koor, Pilatus)
- XXXVIII. Recitatief & koor: Nun ist der Herr zur Ruh gebracht (sopraan, alt, tenor, bas)
- XXXIX. Koor: Wir setzen uns mit Tranen nieder

Guy Cutting, Evangelist

tenor

Florian Boesch, Jesus

bas

Grace Davidson* & Johanna Ihrig°

sopraan

Alex Potter* & Benno Schachtner°

contratenor

Samuel Boden* & Florian Sievers°

tenor

Florian Störtz* & Mikael Timoshenko°,

bas

Collegium Vocale Gent, koor & orkest

Philippe Herreweghe,

dirigent

* solist koor 1

° solist koor 2

Zet het geluid van je mobiele telefoon uit.

Opnames maken in de zaal is niet toegelaten.

Een muzikale dialoog

Een bijdrage van Ignace Bossuyt

*'Kommt, ihr Töchter, helft mir klagen, sebet'
'Wen?'*

'Den Bräutigam'

'Sekt ihn'

'Wie?'

'Als wie in Lamm'

Met deze dialoog tussen de dochter van Zion en de gelovige begint de Mattheuspassie van Johann Sebastian Bach, die in Leipzig een eerste maal werd uitgevoerd in 1727 en, in licht herwerkte versies, in latere jaren werd hernomen (onder meer in 1729). De dochter van Zion is een allegorische figuur die in het Oude Testament de personificatie is van de stad Jerusalem, maar in het 18de-eeuwse passieverhaal staat voor een volgeling van Christus. De structuur van het gedicht 'Kommt, ihr Töchter' in de vorm van vraag en antwoord inspireerde Bach tot een muzikale dialoog, die consequent in de Mattheuspassie wordt doorgevoerd onder de vorm van dubbelkorige bezetting. Bach opteert echter niet alleen voor twee vierstemmige vocale koorgroepen, maar tevens voor een dubbelorkest, elk van beide samengesteld uit strijkers, twee traversi, twee hobo's en basso continuo (orgel, basviool, fagot). Het inleidingskoor is ongetwijfeld een van de meest indrukwekkende composities die Bach heeft geschreven: telkens weer imponeert dit klaaglied door het evenwicht tussen compositorisch meesterschap en emotionele diepgang. Op compositorisch vlak is het een briljante synthese van de meest uiteenlopende stilistische invloeden. De dubbelkorigheid verwijst naar een Venetiaanse, en naderhand in Duitsland populaire, techniek vanaf omstreeks 1600 (Giovanni Gabrieli, Heinrich Schütz); de contrapuntische uitwerking, waarbij alle partijen evenwaardig deelnemen aan de voorstelling en de uitwerking van de muzikale thema's, is vanzelfsprekend een erfenis van de Nederlandse polyfonisten (Orlandus Lassus, voortgezet door Schütz). De concorderende aanpak, waarbij orkest en koor in constante, interactieve dialoog treden, ontleende Bach aan

de laat-barokke schrijfwijze, die vooral werd gepropageerd door Antonio Vivaldi, wiens werk Bach grondig had bestudeerd. Maar hiermee houdt Bachs onovertroffen synthesevermogen niet op: op dit alles stapelt hij nog een ander gegeven, namelijk een koraal, waarmee hij zijn voorliefde uit voor de protestantse liederenschat, het alom gekoesterde gemeenschappelijk bezit van alle gelovigen. Binnen het complexe weefsel van twee koren en twee orkesten rijgt Bach één opvallende kleurrijke draad: de eenstemmige melodie van het koraal 'O Lamm Gottes unschuldig', uitgevoerd door een knapenkoor. Doordat de jongensstemmen met het koraal beginnen precies op het ogenblik dat het eerste vocale koor de woorden 'als wie ein Lamm' heeft gezongen, benadrukt Bach meteen de ideële band tussen de twee teksten, die perfect op elkaar inspelen.

Voor de toonschilderende en emotionele duiding van de tekst haalt Bach het volledige arsenaal van toentertijd gebruikelijke muzikaal-retorische middelen boven, die hij bijzonder efficiënt en variabel aanwendt. De tekst bepaalt het verloop van de melodie (toonherhaling, stijging of daling), de ritmische stuwung (lang of korte noten), het harmonische koloriet (consonantie, dissonantie)..., steeds weer in functie van de optimale overdracht van de heilsboodschap, het opwekken van de medeleven en het stimuleren van de betrokkenheid van gelovige bij het centrale geber van de heilsgeschiedenis: Christus' lijden en dood als verlossende daad voor de mensheid. Jaarlijks gebeurt telkens weer het wonder van de inleving, van de ontroering, van de diepste esthetische ervaring - wonderlijk omdat dit telkens weer plaatsgrijpt los van elke religieuze overtuiging of van elke doctrine...

Ignace Bossuyt is musicoloog, schrijver en medeoprichter van de Alamire Foundation. Hij schreef deze bijdrage voor Collegium Vocale Gent. Een uitgebreide versie lees je op www.bijloke.be/verhalen